

Épületfoglaló törpedenevérek (*Pipistrellus pipistrellus*) Occupation of Buildings by Common Pipistrelle (*Pipistrellus pipistrellus*)

GOMBKÖTŐ PÉTER

5200 Törökszentmiklós, Fáy A. ltp. G. ép. 3/14

ABSTRACT: In the autumn of the last year bats settled down several times in the buildings of the Medical University of Debrecen in the Nagyerdő.

From September 8th to 11th in 1994 we gathered altogether 102 common pipistrelles in the buildings of Augustza Clinic. The bats were hiding in boxes of electric power-lines, bulbs and fissures of built-in cases. They crept forth in groups from their temporary roosts during the evening hours and flew in the corridors and the sick-wards. In the period of 13 days (from December 11th, 1994 to February 6th, 1995) altogether 51 common pipistrelles were found in the natuary. The bats got into the building nightly, through the fissures of the walls. The activity of bats coincided with the intermittent rises of temperature and fronts. During the evening hours the vivid movements of bats and their flying around the buildings of the clinics was easily visible and audible with the help of a bat-detector.

The animals caught in the clinics were put into a cavity of a robinia, where we had found common pipistrelles earlier as well.

Nyár végén, ősszel a párzó és telelőhelyeiket kereső denevérek egyes fajai inváziószerűen foglalhatják el emberi építmények belső tereit, lakóépületek szobáit, ha az megtelepedésükre alkalmas. Általában a nyitott ablakokon berepülve jutnak az épületekbe, a lakók nem nagy örömeire.

A debreceni Nagyerdő öreg tölgyesei kilenc különböző denevérfajnak nyújtanak ideális élőhelyet [BIHARI 1990,1993]. Az itt élő denevérfajok egy része, így a korai denevér (*Nyctalus noctula*), a törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*) nagy kolóniákba tömörülve foglalnak el egy-egy tágasabb faodvat. Azonban az öreg, „vágásérett”, odvas fák kivágásával az ilyen típusú pihenő és szaporodóhely a denevérek számára megszűnik. Rosszabb esetben egyetlen fa kivágása 2-300 denevér közvetlen pusztulását is okozhatja. Az ilyen megpróbáltatásokat túlélt denevérek arra kényszerülnek, hogy a számukra megfelelő búvóhelyet kínáló épületekbe bejutva menedéket keressenek.

Az elmúlt év őszén a Nagyerdő területén található Orvostudományi Egyetem klinikáinak épületeiben több alkalommal telepedtek meg denevérek. Az Augustza-klinika épületegyütteséből 1994. szeptember 8-tól 11-ig, négy nap alatt összesen 102 törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*) egyedet gyűjtöttünk össze. Ebből 46 hím, 56 nőstény egyed volt.

A denevérek az elektromos vezetékek dobozaiban, a lámpabúrákban és a beépített szekrények réseiben bújtak meg. Az esti órákban csapatostul bújtak elő átmeneti rejtékhelyeikről, majd a kórtermekben, folyosókon repkedtek. A kisebb felforduláson kívül semmilyen kárt nem okoztak. Az érkezésünk előtti nap a takarító személyzet - a betegek elmondása szerint - 30-40 denevért nylonzacskóba gyűjtött össze, amit a kukába dobtak.

1994. december 12-én a Debreceni Orvostudományi Egyetem Klinikájáról kaptunk értesítést, hogy denevérek repkednek a szülőszobán. (A terhes anyák és magzataik vizsgálatához ultrahangos készüléket is használnak.) Még aznap három törpedenevért fogtunk meg a délutáni órákban.

A nővérek elmondták, hogy már augusztusban naponta berepült 1-2 példány a kórtermekbe. Előző nap, december 11.-én 5 denevért láttak egyszerre repkedni. 1994. december 11. és 1995. február 6. között, 13 napon összesen 51 törpedenevér egyed került elő a szülészeti osztályon, ebből 43 denevér adatfelvételét végeztük el. Az 1. táblázat tartalmazza a denevérészlelések időpontjait, és befogott állatok adatait.

dátum	egyedszám	ivar
december 11-13.	13	2 ♀, 6 ♂
december 29. - január 2.	7	2 ♀, 1 ♂
január 10.	2	1 ♀, 1 ♂
január 22-27.	32	11 ♀, 15 ♂
február 6.	4	1 ♀, 3 ♂

1. táblázat A befogott törpedenevérek (*Pipistrellus pipistrellus*) adatai (Nem mindegyik egyed neme került megállapításra!)

Az első napokban úgy tűnt, hogy a denevérek a szellőztető berendezésen keresztül bemászva jutottak be. Az álmennyezet burkolata alatt rejtőztek el, majd onnan az esti és hajnali órákban bújtak elő. Később kiderült, hogy a denevérek éjszakánként egy falrepedésen keresztül jutottak be az épületbe. Miután a rést betömtük csupán egy alkalommal került sor denevérek mentésére. Valószínűleg csak azt a néhány denevért kellett elvinnünk, amelyek előző éjszaka bennrekedtek.

A denevérek aktivitása egybeesett a télen tapasztalható időszakos felmelegedésekkel, melegfronti hatással. Ekkor az esti órákban denevérdetektorral megfigyelhető volt a denevérek élénk mozgása, repkedése a klinika épületei között.

A befogott állatokat egy közeli akácfa odújában helyeztük el, amiben már korábban is megfigyeltünk törpedenevéreket.

Irodalom:

BIHARI, Z., 1990. Törpe denevér (*Pipistrellus pipistrellus*) a debreceni Nagyerdőn. *Calandrella*, 4 (2): 45.

BIHARI, Z., 1993. A debreceni Nagyerdő denevérfaunisztikai vizsgálata. *Calandrella*, 7 (1-2): 126-140.